

Metodologia nauk administracyjnych

4 V

Socjologia w naukach administracyjnych (8)

W naukach administracyjnych **znaczenie socjologii** wynika z faktu, że administracja publiczna ma **wymiar społeczny** (wspólnotowy) w dwojakim znaczeniu: 1) administracja istnieje i funkcjonuje w społeczeństwie i dla społeczeństwa; 2) administracja jest wspólnotą osób działających w układzie organizacyjnym.

Administracja jest funkcją państwa, na którą składają się skutki zachowań ludzi działających w układzie administracyjnym. **Zmiany społeczne dokonują się poprzez działania zespołów ludzi zatrudnionych w administracji lub niezależnie od tych zespołów.** W pierwszym przypadku administracja jest czynnikiem kreującym zmiany systemowe, w drugim natomiast administracja reaguje na zmiany pozasystemowe zachodzące poza nią.

Poprzez **zmianę społeczną** rozumie się relację stanu zmienionego do stanu zmienianego. Istotą danego stanu społecznego są natomiast relacje między pojedynczymi ludźmi i relacje ludzi ze wspólnotami (od rodziny począwszy, na gminie i państwie skończywszy).

Psychologia w naukach administracyjnych (1)

Termin „**psychologia**” wywodzi się od greckich pojęć:

psyche – oznaczającego umysł i *logos* – określającego naukę.

Psychologia administracji jest to subdyscyplina nauki psychologii zajmująca się procesami myślowymi związanymi z administrowaniem.

Przedmiotem badań psychologii administracji jest administracja rozumiana przedmiotowo i podmiotowo, czyli jako procesy administrowania oraz ludzie zajmujący się administrowaniem.

Psychologia w naukach administracyjnych (1a)

Psychologia administracji wykorzystuje psychologiczne metody badawcze. Zajmuje się przede wszystkim procesami poznawczymi dotyczącymi jednostki funkcjonującej w ramach aparatu administracyjnego oraz jednostki mającej styczność ze zjawiskami dotyczącymi administrowania. Jako przykłady zagadnień ważnych z punktu widzenia psychologii administracji można wskazać m.in. stres, emocje, uczucia, bezosobowość, komunikację, uczenie się, dobór kadr, rutynę, wypalenie zawodowe czy władzę.

Psychologia w naukach administracyjnych (1b)

Duże znaczenie badań psychologicznych w naukach administracyjnych wynika z prób określenia osobowości człowieka zatrudnionego w administracji publicznej.

Wg poglądów prezentowanych w literaturze osobowość jest to:

- Całość osobistych cech psychicznych,
- Struktura cech psychicznych,
- Ogół sposobów zachowania się jednostki, który jest dla niej charakterystyczny,
- Zorganizowany system funkcjonujący jako całość lub jedność nawyków, skłonności i uczuć, które charakteryzują jakiegokolwiek członka grupy i wyróżniają go od innych członków grupy,
- Układ podstawowych ideałów i zasad wartości ukształtowanych w biegu życia,
- Podstawowa treść poglądu na świat,
- Suma utrwalonych odruchów warunkowych.

Psychologia w naukach administracyjnych (1c)

W badaniach nad administracją publiczną zagadnienia psychologiczne odgrywają dużą rolę z punktu widzenia **zaufania interpersonalnego**. **Zaufanie interpersonalne jest to nadzieja jednostki lub grupy, że można polegać na słowie, obietnicy, ustnym lub pisemnym oświadczeniu innej jednostki lub grupy**. W badaniach analizuje się, czy w administracji istnieją pomiędzy ludźmi lub grupami osób relacje, które opierają się na przekonaniu, że postępowanie innych będzie zgodne z ich deklaracjami.

Są **4 fundamentalne zasady zaufania interpersonalnego**:

1. Jednostki oceniają swoich partnerów obserwując, czy okazują oni pożądane zachowania w sytuacjach granicznych, tj. wymagających rezygnacji z własnych interesów na rzecz interesów innej osoby lub związku tych osób.
2. Sytuacje graniczne pojawiają się spontanicznie, ale niekiedy jednostki mogą intencjonalnie generować lub włączać się w nie w celu weryfikacji zaufania partnera.

Psychologia w naukach administracyjnych (1d)

3. Indywidualne różnice w podejściu do relacji partnerskich, poczucia własnej godności czy różnic dzielących partnerów z czasem wpływają na wzrost lub spadek zaufania w łączącej ich relacji.
4. Ani wielkość, ani stopień poziomu zaufania nie mogą być w pełni określone bez uwzględnienia usposobienia oraz działań partnerów w sytuacjach granicznych.

Psychologia w naukach administracyjnych (1e)

Psychologiczne określenia **zaufania interpersonalnego** uwzględniają takie zagadnienie, jakim jest skłonność do ufności. Jest to sposób postrzegania oznaczający granicę, do której jednostka okazuje stałą skłonność (inklinację) do polegania na innych pracownikach.

Skłonność ta obejmuje zasadniczo 2 dalsze aspekty:

(1) wiarę w człowieka polegającą na założeniu, że inni są z reguły uczciwi, niezawodni i posiadają dobre intencje,

jak również

(2) ufne usposobienie oznaczające, że niezależnie od tego, co jednostka sądzi na temat innych ludzi, osiągnie ona lepsze wyniki, działając z nimi tak, jak gdyby posiadali dobre intencje i byli solidni (niezawodni).

Psychologia w naukach administracyjnych (2)

OBSERWACJA PSYCHOLOGICZNA jest to **metoda badawcza** polegająca na świadomym, planowym i celowym postrzeganiu zjawisk i zdarzeń oraz rejestrowaniu zjawisk i czynności psychicznych.

Może ona być stosowana jako samodzielna metoda lub opierająca się o inne metody, np. obserwacja testowa. Obserwacja powinna być rejestracją obiektywnych faktów.

Psychologia w naukach administracyjnych (3)

Cechy prawidłowej obserwacji:

a) celowość

b) systematyczność i planowość

c) selektywność

d) obiektywność testu psychologicznego

Psychologia w naukach administracyjnych (4)

Metody psychologiczne

- **Eksperyment** – metoda badania polegająca na wywołaniu badanego zjawiska (np. uczenie się, agresja, emocje) lub tworzeniu i regulowaniu warunków, w których badane zjawisko może wystąpić.
- **Test** – najbardziej znana i najbardziej specyficzna metoda badań psychologicznych. Są to wystandardyzowane zadania lub zbiór zadań służących do pomiaru cech indywidualnych człowieka. Przedmiotem badań testowych mogą być wiadomości, zdolności, cechy temperamentalne, a zwłaszcza cechy osobowościowe badanego.